

โลกแห่งแอปพลิเคชันในยุคทองของเครือข่ายสังคมออนไลน์

อ.อิทธิพล ปรีดีประสงค์

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล

(๑) สถานการณ์ด้านจำนวนผู้ใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่

จากผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของคนครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี ๒๕๕๓ พบว่ามีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่กว่า ๓๘.๒ ล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๖๑ ของประชากร ในขณะที่การสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ในไตรมาสที่ ๒ ของปี พ.ศ.๒๕๕๒ พบว่าผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่กว่า ๖๑.๔ ล้านราย และจากผลสำรวจพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของเนคเทคในปี พ.ศ.๒๕๕๓ พบว่า มีการใช้แอปพลิเคชันผ่านจากโทรศัพท์เคลื่อนที่มากถึงร้อยละ ๕๑.๖

(๒) สถานการณ์ด้านรูปแบบของการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ และ อุปกรณ์ประเภทพกพา หรือ อุปกรณ์เคลื่อนที่

ความน่าสนใจของปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือ เช่น iPhone หรือ Sumsung Galaxy หรือ อุปกรณ์ประเภทพกพา หรือ อุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Device) เช่น iPad นอกจากจะใช้บริการในแอปพลิเคชันในรูปแบบของ (๑) การส่งข้อความสั้น เสียง หรือภาพพร้อมเสียงแล้ว (๒) การดาวน์โหลดโปรแกรมต่างๆ (๓) การเข้าชมเว็บไซต์หรือใช้บริการในเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านทางมือถือ ยังมีการพัฒนานารูปแบบไปสู่(๔) การซื้อสินค้าและชำระราคาผ่านทางโทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์ประเภทพกพา หรือ อุปกรณ์เคลื่อนที่

ในแง่ของการพัฒนารูปแบบของการใช้งานที่ง่ายขึ้นและสะดวกขึ้น นักพัฒนาแอปพลิเคชันได้พัฒนารูปแบบของการใช้งานแอปพลิเคชันโดยผู้ใช้บริการสามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันที่ต้องการใช้บริการมาไว้ที่โทรศัพท์มือถือ หรือ อุปกรณ์ประเภทพกพา หรือ อุปกรณ์เคลื่อนที่ และเมื่อต้องการใช้งานแอปพลิเคชันใดก็สามารถคลิกที่แอปพลิเคชันนั้นได้เลย โดยไม่ต้องอาศัยช่องทางของ www แต่อย่างใด เช่น เราสามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันที่ชื่อว่า friendly ไว้ที่หน้าจอของโทรศัพท์มือถือ หรือ อุปกรณ์ประเภทพกพา หรือ อุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น iPad หลังจากนั้นเราก็สามารถเข้าถึง facebook.com โดยการคลิกที่แอปพลิเคชัน friendly ได้โดยไม่ต้องเข้าไปที่ www.facebook.com

(๓) วงจรธุรกิจของแอปพลิเคชัน

ในเรื่องของวงจรธุรกิจของแอปพลิเคชัน คุณพงศ์สุข หิรัญพฤกษ์ จากบริษัทโซว์ไรซ์ ซิดจํากัด¹ อธิบายว่า แอปพลิเคชันเป็น ระบบนิเวศน์ทางเศรษฐกิจ หรือ (Eco System) ที่ผู้ผลิตระบบปฏิบัติการ เช่น Apple : AppStore, Android Market, BB AppWorld, Windows LIVE Marketplace สร้างให้ "คนหลายฝ่าย" มาเกี่ยวข้องกันในวงจรแห่งธุรกิจนี้ เช่น (๑) นักพัฒนาแอปพลิเคชันก็มีพื้นที่ในการแจกหรือได้ขายซอฟต์แวร์ตัวเองไปทั่วโลก โดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง หรือ Operator ยกตัวอย่างเช่น นักพัฒนาจากเนคเทคได้พัฒนาแอปพลิเคชัน สวนโมกซ์ หรือ BIA App ที่เป็นแอปพลิเคชันในการพาไปเยี่ยมชมสวนโมกซ์ กรุงเทพมหานคร และมีกิจกรรมที่น่าสนใจ ทั้งข้อมูลข่าวสาร และ เกมทายภาพในสวนโมกซ์ เป็นต้น ซึ่งมีการพัฒนาผ่านทางช่องทางของ Appstore (๒) ผู้ให้บริการในการดาวน์โหลดซอฟต์แวร์หรือ Operator จะได้ส่วนแบ่งจากการดาวน์โหลดโดยคำนวณจากยอดใช้งานข้อมูลจากการโหลด ยกตัวอย่างเช่น Apple สร้างต้นแบบของสัดส่วนไว้เป็นบรรทัดฐานนั่นคือ นักพัฒนา : Apple คือ 70:30 (นักพัฒนาได้มากกว่า) ทำให้ผู้ให้บริการอื่นๆใช้สัดส่วนนี้โดยปัจจุบัน Apple มี App อยู่ 35x,xxx แอปพลิเคชัน² จากระบบนิเวศน์นี้ ในขณะที่กูเกิ้ล แอนดรอยด์ อยู่ที่ 25x,xxx³ แอปพลิเคชัน

หมายความว่า ในวงจรแห่งธุรกิจแอปพลิเคชันจะมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างน้อย ๓ ฝ่าย กล่าวคือ (๑) นักพัฒนาแอปพลิเคชัน ในกรณีของ Apple สามารถเข้าไปสมัครเพื่อระบุว่าตนเองจะ

พัฒนา แอปพลิเคชัน
ใ ด ผ่ า น ท า ง
www.developer.apple.com
(๒) ผู้ให้บริการ
ในการดาวน์โหลด
แอปพลิเคชัน ซึ่งใน
ปัจจุบันมีผู้ให้บริการ
หลักๆ ๒ บริษัท
กล่าวคือ Apple และ
กูเกิ้ล แอนดรอยด์ (๓)
ผู้สนับสนุน หรือ
สปอนเซอร์ ที่จะเป็นผู้

¹ สัมภาษณ์ผ่านทาง facebook.com : <http://www.facebook.com/ithipolp?and=nuishow>

² Apple คือตัวกลางแต่เพียงผู้เดียวในระบบ iOS ในระบบของตัวเอง

³ Google ก็คือตัวกลางแต่เพียงผู้เดียวของระบบ Android ในระบบของตัวเอง

มาโฆษณาสินค้าของตนเองผ่านแอปพลิเคชันที่ให้บริการดาวน์โหลด ซึ่งนักพัฒนาแอปพลิเคชัน จะสามารถได้ส่วนแบ่งจากผู้สนับสนุนอีกทางหนึ่งนอกจากจะได้จากสัดส่วนการแบ่งจากผู้ให้บริการ

(๔) ข้อพิจารณาทางกฎหมาย

หากพิจารณาจากระบบวงจรของการให้บริการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน ปัญหาในทางข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น พบว่ามี ๓ ส่วนกล่าวคือ

ส่วนแรก ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในแอปพลิเคชัน เพราะการที่จะพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อนำไปไว้ในระบบของผู้ให้บริการ จะต้องทำการสมัครกับผู้ให้บริการ และ ใช้ซอฟต์แวร์ของผู้ให้บริการในการพัฒนาแอปพลิเคชัน คำถามก็คือ ใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในแอปพลิเคชัน ผู้พัฒนาหรือ ผู้ให้บริการ ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาจากข้อสัญญาที่ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันได้ตกลงไว้กับผู้ให้บริการ

ส่วนที่สอง ความน่าเชื่อถือของการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้าที่ซื้อแอปพลิเคชัน เพราะในการซื้อแอปพลิเคชันจะต้องใช้ชำระเงินโดยใช้บัตรเครดิต และ ในการทำการซื้อในระบบออนไลน์จะต้องใช้หมายเลขบัตรเครดิตในการชำระเงิน คำถามสำคัญก็คือ ในขณะที่ประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การเก็บรักษาความลับของข้อมูลที่ดี หรือ ความปลอดภัยในการชำระราคาก็ดี ของผู้ให้บริการมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งมาตรการในการเก็บรักษาความลับของข้อมูล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อาจส่งผลต่อกรณีปัญหาการโทรศัพท์มาเพื่อขายสินค้าโดยผู้ประกอบการรายอื่น หรือที่เรียกว่า Cold Calling เช่น บริษัทขายประกัน เป็นต้น

ส่วนที่สาม แนวคิดของกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ กับ วัฒนธรรมการแบ่งปันในโลกเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ใช้ระบบทางเทคนิคมาเสริมประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ ซึ่งเป็นการคุ้มครองเจ้าของสิทธิในผลงานที่ตนเองสร้างขึ้น แต่มีปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายในโลกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในขณะที่แนวคิดเรื่องสัญญาอนุญาต หรือ creative common : CC ที่ผูกโยงไปกับระบบการจัดการทางเทคนิค ที่หากผู้คัดลอกมาจากเว็บไซต์ต้นทางไม่มีการระบุ CC ทางเว็บไซต์ปลายทางจะไม่ยินยอมให้มีการสำเนาเนื้อหาดังกล่าวในเว็บไซต์ปลายทางได้ ทำให้การบังคับใช้ตามสัญญาอนุญาตในโลกเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นไปได้จริงมากกว่าการบังคับใช้กติกาโดยไม่มีกรอบรองรับทางเทคนิค อีกทั้ง วัฒนธรรมเสรี (Free Culture) หรือ วัฒนธรรมแบ่งปันในโลกเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทำให้จะต้องพิจารณาการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ โดยใช้ต้นแบบการจัดการทางเทคนิคของระบบ CC มาร่วมด้วย

ส่วนที่สี่ มาตรการของภาครัฐในการสนับสนุนการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน คำถามสำคัญก็คือ ภาครัฐมีแนวโน้มหรือทิศทางในการส่งเสริมนักพัฒนาซอฟต์แวร์ในประเทศไทยเพื่อให้มีโอกาสในการพัฒนาแอปพลิเคชันทั้งการสนับสนุนด้านซอฟต์แวร์

กลางในการพัฒนาแอปพลิเคชัน รวมทั้ง การสนับสนุนการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ตอบสนองต่อการพัฒนาสังคมไทยมากขึ้นเพียงใด ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาเรื่องพระราชบัญญัติการส่งเสริมการลงทุน ที่นำมาซึ่งการสนับสนุนนักพัฒนารายย่อยในประเทศไทย